

Nástroje

pro správu webového obsahu

jsou nezbytné

Petr Pšeničný

V současné době si lze jen stěží představit fungování webu, který poskytuje větší množství informací a je bez jakékoli podpory systému pro správu webového obsahu (web content management – WCM). Tento článek se pokusí stručně shrnout nejdůležitější vlastnosti těchto nástrojů.

Život před WCM

Každý, kdo někdy zajišťoval aktualizaci rozsáhlejších webových stránek bez podpory WCM, jistě ví, kolik starostí s tím bylo spojeno. Krajiní a čistě manuální postup mohl vypadat například takto.

Když se v doručené poště webového administrátora objevil e-mail, v němž byl text určený pro publikování, začal relativně komplikovaný proces aktualizace, který se s každým obdobným e-mailem opakoval. Nejdříve bylo potřeba převést text do jazyka HTML, což je samo o sobě poměrně pracné, zvláště pokud se na stránce objevovaly obrázky, tabulky nebo jiné složitější prvky. Poté bylo potřeba zajistit, aby se stránka správně zobrazila v celkovém designu webu, a následně stránku zkopírovat na webový server (popřípadě na více serverů). Aby se na novou stránku vůbec mohl někdo podívat, upravily se příslušné navigační prvky, jako hlavní menu, vedlejší menu, různé rozcestníky, mapa stránek, popřípadě

další. Všechny tyto soubory musely být na serveru také aktualizovány.

Kapitolou samu pro sebe jsou slepé odkazy, jejichž vznik je v obdobných manuálních scénářích velmi snadný. Stačí například přesunout, přejmenovat nebo smazat soubor a rázem může přibýt hned několik nových slepých odkazů, které mohou být těžko odhalitelné.

Proč WCM?

Důvodů je celá řada. Kromě toho, že scénář publikování nové stránky je s použitím nástroje WCM naprosto odlišný od výše uvedeného, a samozřejmě nesrovnatelně jednodušší, existuje i mnoho dalších důvodů, proč WCM používat. Mezi hlavní patří ten, že se WCM ve všech různých hlediscích snaží usnadnit práci s webem, ať už pro autory textů, vývojáře, administrátory nebo designéry. V důsledku toho je pak tento web mnohem přívětivější pro své návštěvníky, což je pro provozovatele webů hlavním cílem.

Pojetí obsahu

Autory textů bude pochopitelně nejvíce zájmat podpora práce s dokumentem jakožto základní obsahovou jednotkou v průběhu jeho celého životního cyklu, tedy vznik, správa, uložení a rozmístění dokumentu a jeho částí na příslušné webové stránky a servery.

Dokument v systému WCM nemusí korespondovat s webovou stránkou, protože na jedné stránce mohou být (a také zpravidla jsou) použité informace z různých dokumentů. Z tohoto pohledu bývá často nejpestřejší úvodní stránka webu, kde můžeme nalézt nejen hlavní menu, které bývá generováno z nadpisů dokumentů, které hierarchicky uspořádává, ale třeba také tiskové zprávy, respektive jejich nadpisy a anotace, informace o nových produktech nebo aktuálních akčních nabídkách. Přestože různé části dokumentů můžeme na publikovaném webu objevit na mnoha místech, texty zůstávají uloženy stále jen jednou. Zobrazení těchto fragmentů dokumentů mají na starost menší programové části kódu, které lze označit jako komponenty (každý nástroj WCM používá trochu jinou terminologii, role těchto prvků je však vždy obdobná).

Nezbytným předpokladem toho, aby výše uvedený scénář správně fungoval, je skutečnost, že je dokument strukturovaný. Každý dokument je založen na nějaké šabloně. Šablonu si lze představit jako prázdný formulář, jehož naplněním vzniká dokument. Šablonu může být v systému uloženo několik, například šablona pro článek bude obsahovat pole název, anotace, text, autor a datum. Naopak dokument typu sekce bude mít pouze název. Pokud bychom použili analogii z oblasti databází, pak lze říci, že šablona dokumentu je obdobou struktury tabulky a jednotlivé dokumenty odpovídají záznamům v tabulce. Platí zde pravidlo, že čím více je dokument strukturován, tím lépe se s ním autorům pracuje a tím lépe se mohou jeho části použít i v dalších částech webu. Správně strukturovaný dokument je dobrým základem k funkcím pokročilého vyhledávání a přináší i mnoho dalších výhod.

Zaměříme-li se na životní cyklus dokumentu, je vhodné se zmínit o tzv. workflow. Ve stručnosti lze říci, že workflow v kontextu WCM je množina možných stavů dokumentu a přechodů mezi těmito stavy. Workflow pro publikování se může například skládat ze stavů: vytvářen, kontrolován obsah, kontrolována gramatika, publikován. V případě nalezení nějakých nedostatků, vyjma prvního a posledního stavu, může kontrolující osoba sama změnit dokument nebo jej, v případě závažnějších chyb, poslat zpět k přepracování. Na rozdíl od manuálního scénáře popsaného v úvodu článku nebude v žádném procesu workflow

nikdy figurovat administrátor webu, který v krajním případě nemusí mít vůbec žádnou představu o obsahu textů na stránkách, o jejichž plynulý chod se stará. Naopak tím, že není zatěžován neustálými požadavky na aktualizaci webu, se může plně soustředit na údržbu a rozvoj webu nebo se věnovat dalším projektům.

WCM x-krát jinak

Důležitou funkcí WCM je správa uživatelů, uživatelských rolí, jejich oprávnění, popřípadě provázání s již existujícími uživatelskými účty uloženými v LDAP serverech. Bezpečnost bývá pojata velmi komplexně – jejím cílem je umožnit příslušným uživatelům přístup do systému, a to jen k částem, které pro svou práci potřebují. Pokročilé nástroje WCM nabízí svým uživatelům nejen možnost přístupu do různých částí nástroje dle jejich oprávnění, ale také různá uživatelská rozhraní v závislosti na roli uživatele v systému.

Auťori textů a redaktori mají k dispozici prostředí, které je určeno k práci s texty, obrázky, odkazy apod. a svým vzhledem se velmi blíží kancelářským aplikacím. Kromě toho zde může být k dispozici správa verzí dokumentu nebo nástroj pro podporu práce s více jazykovými mutacemi. Mnoho nástrojů WCM přímo nabízí rozšíření pro MS Word, pomocí kterého lze přímo otvírat, upravovat a ukládat dokumenty uložené v repository WCM.

Uživatelé, kteří dokumenty publikují na živý web, nejvíce zajímá, jak bude nový dokument na stránkách vypadat. K tomuto účelu nástroje poskytují rozhraní s náhledem,

kteřý vypadá stejně jako cílový web. Uživatel zde má možnost před definitivním publikováním dokumentu zkontrolovat, zda se v dokumentu nevyskytuje nějaký prvek rušící celkový dojem při pohledu na stránku, a případně takovou nesrovnalost upravit.

Rozhraní pro administrátory bývá zpravidla rovněž přístupné přes webové rozhraní. Kromě toho, že mohou používat všechna výše zmíněná rozhraní, je pro ně nejdůležitější přistupovat zejména ke všem částem systému, které zajišťují jeho bezproblémový chod. Jedná se o správu uživatelů, správu šablon (tj. struktur dokumentu), správu komponent, možnost reportování a práci s logovými soubory apod. Některá nastavení, jako jsou připojovací řetězce k databázím, cesty k pracovním a dalším adresářům a souborům systému, cachování a mnohá další, mohou být měněna pouze úpravou konfiguračního souboru.

Budoucnost WCM

Ze současného vývoje lze usuzovat, že budoucnost WCM je stále perspektivní. Systémy se zaměřují na zdokonalení stávajících klíčových funkcí a přidávání nových. Neustálý důraz se klade na otevřenost aplikačního programového rozhraní (API) a snadnou „integrovatelnost“ s dalšími systémy, které se v podniku vyskytují. Mocně se rozvíjí oblast uživatelského rozhraní (viz obrázek ze systému Sitecore, který staví na designu Windows Vista a nových Office s tzv. ribbony místo klasického menu). Nástroje WCM také musí neustále udržovat krok s technologiemi, které jsou pro jejich provoz nezbytné, tj. podporovat nové verze operačních či databázových systémů a dalších technologií a standardů.

Závěr

Úkolem nástrojů WCM není pouze zajistit vizuální a obsahovou konzistenci webu, ale nabízejí také široké spektrum dalších služeb, jako správu uživatelů a rolí, spolupráci s kancelářskými aplikacemi, generování různých statistických výstupů, snadnou implementaci vyhledávání, práci s obrázky a dalšími typy souborů, předcházení vzniku neplatných odkazů a mnoho dalšího. Tato skupina nástrojů stále zůstává neocenitelným pomocníkem všech těch, kteří přicházejí do styku s webovou prezentací. ■

Autor pracuje jako web administrátor ve společnosti Komix.

